

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**  
**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**  
**ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ**  
**ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΑΥΛΙΚΟΥ – ΒΟΣΥΝΙΩΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**  
**(Προσφυγή Νο 42108/02)**  
**ΑΠΟΦΑΣΗ**  
**ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ**  
**9 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005**

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις, που καθορίζονται στο άρθρο 44 παρ.2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές τροποποιήσεις

**Στην υπόθεση ΤΑΥΛΙΚΟΥ - ΒΟΣΥΝΙΩΤΗ κατά της ΕΛΛΑΔΑΣ**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδριάζει σε συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από :

κα Φ. ΤΟΥΛΚΕΝΣ, Πρόεδρο

κ. Σ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ

κ. Π. ΛΟΡΕΝΖΕΝ

κα Σ. ΜΠΟΤΟΥΣΑΡΟΒΑ

κα Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ

κ. Κ. ΧΑΓΙΓΙΕΒ,

κ. Ντ. ΣΠΙΕΛΜΑΝ, Δικαστές και

κ. Μ.Σ. ΝΙΛΣΕΝ, Γραμματέα Τμήματος,

Αφού συσκέφθηκε σε συμβούλιο στις 19 Μαΐου 2005, Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που αποφασίσθηκε την ημερομηνία αυτή :

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

1.- Η υπόθεση ξεκίνησε με προσφυγή (Νο 42108/02) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, την οποία υπήκοος του εν λόγω Κράτους η κα ΤΑΥΛΙΚΟΥ – ΒΟΣΥΝΙΩΤΗ Άννα («προσφεύγουσα») εισήγε

ενώπιον του Δικαστηρίου στις 22 Νοεμβρίου 2002, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2.- Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από το Δικηγορικό Γραφείο «Γ. Κ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ και Εταίροι», η έδρα του οποίου βρίσκεται στην Αθήνα. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εντεταλμένους αντιπροσώπους της κ. Μ. ΑΠΕΣΟ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κα Ζ. ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ, Εισηγήτρια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3.- Στις 29 Μαρτίου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει το παράπονο σχετικά με τη διάρκεια της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 παρ. 3 της Συνθήκης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και της ουσίας.

#### **ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ**

4.- Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1936 και διαμένει στην Αθήνα. Είναι μέλος του διοικητικού προσωπικού των ελληνικών δικαστηρίων σε σύνταξη.

5.- Στις 26 Απριλίου 1995 η προσφεύγουσα εισήγαγε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών αίτηση, που ζητά να καταδικασθεί το Ελληνικό Κράτος να της καταβάλει αποζημίωση, επειδή αυτό δεν την έκανε δεκτή σε ανώτερη μισθολογική κλίμακα.

6.- Στις 22 Νοεμβρίου 1995 το δικαστήριο απέρριψε την αίτησή της (απόφαση Νο 17313/1995).

7.- Στις 18 Απριλίου 1996 η προσφεύγουσα άσκησε έφεση κατά της προαναφερόμενης απόφασης.

8.- Στις 19 Μαρτίου 1997, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών ακύρωσε την προσβαλλομένη απόφαση και δικαίωσε την αίτηση της προσφεύγουσας (απόφαση Νο 1311/1997).

9.- Στις 21 Οκτωβρίου 1997, το Ελληνικό Κράτος άσκησε αίτηση αναίρεσης. Η συνεδρίαση ενώπιον του Συμβουλίου της

Επικρατείας, η οποία αρχικά ορίσθηκε για τις 7 Ιουνίου 1999, αναβλήθηκε οκτώ φορές.

10.- Το 2001, υιοθετήθηκε νόμος (No 2944/2001), που απέκλειε την άσκηση αίτησης αναίρεσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας για αντιδικίες με οικονομικό αντικείμενο κατώτερο των Δρχ. 2.000.000 (€ 5.870 περίπου).

11.- Στις 27 Μαΐου 2002, το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο διαπίστωσε ότι η αντιδικία είχε οικονομικό αντικείμενο κατώτερο των Δρχ. 2.000.000, αποφάσισε την ακύρωση της διαδικασίας, σύμφωνα με το νόμο No 2944/2001 (πράξη No 2197/2002).

### **ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

#### **I.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

12.- Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, ότι η διάρκεια της διαδικασίας αφήφησε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης, το οποίο διατυπώνεται με τον ακόλουθο τρόπο :

*«Παν πρόσωπος έχει δικαίωμα, όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίσει (...) αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσης (...)».*

13.- Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην άποψη αυτή. Υποστηρίζει, ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική και ότι τα αρμόδια δικαστήρια αποφάσισαν μέσα σε λογικές προθεσμίες.

14.- Η εν λόγω περίοδος ξεκίνησε στις 26 Απριλίου 1995 με την εισαγωγή της υπόθεσης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και ολοκληρώθηκε στις 27 Μαΐου 2002 με την πράξη No 2197/2002 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Διήρκεσε, λοιπόν, επτά χρόνια και ένα μήνα περίπου και για τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

#### **A.- ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ**

15.- Το Δικαστήριο διαπιστώνει, ότι το παράπονο αυτό δεν είναι προφανώς αβάσιμο, σύμφωνα με το άρθρο 35 παρ.3 της

Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αυτό δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαράδεκτου. Πρέπει, κατά συνέπεια, να γίνει δεκτό.

## **B.- ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΥΣΙΑΣ**

16.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι η λογική διάρκεια της διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τα περιστατικά της υπόθεσης και με βάση τα κριτήρια, που έχουν ήδη διαμορφωθεί νομολογιακά, όπως η πολυπλοκότητα της υπόθεσης, η συμπεριφορά των προσφευγόντων και αυτή των αρμοδίων αρχών καθώς και η σημασία του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ. μεταξύ άλλων, *ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ κατά ΓΑΛΛΙΑΣ* (GC), No 30979/96, § 43, CEDH 2000 – VII).

17.- Το Δικαστήριο επεξεργάστηκε κατ' επανάληψη υποθέσεις, που αφορούν ζητήματα παρόμοια με αυτό της εν λόγω περίπτωσης και διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερόμενη υπόθεση *ΦΡΥΝΤΛΕΝΤΕΡ*)

18.- Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία, που του προσκομίσθηκαν, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η Κυβέρνηση δεν προέβαλε κάποιο γεγονός ή επιχείρημα, που μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Κατά συνέπεια, υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

## **II.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**

19.- Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, στηριζόμενη στο άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ότι δεν έτυχε δίκαιης δίκης, επειδή το αίτημα, που υποβλήθηκε στα εθνικά δικαστήρια, επιλύθηκε οριστικά από το νομοθέτη και όχι από τα αρμόδια δικαστήρια. Ιδιαίτερα, ισχυρίζεται, ότι ο νόμος No 2944/2001 επηρέασε άμεσα την επίλυση της διαφοράς. Ο νόμος αυτός υιοθετήθηκε, κατά το χρόνο, που η προσφυγή της εκκρεμούσε ήδη ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας.

### **ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ**

20.- Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι έχει δεχθεί, πως οι διατάξεις, που αφορούν τη διαδικασία μπορούν να εφαρμοσθούν αμέσως στις τρέχουσες διαδικασίες, χωρίς αυτό να θίγει το δικαίωμα πρόσβασης των ενδιαφερομένων στο δικαστήριο (βλ. μεταξύ άλλων, *ΜΠΡΟΥΑΛΛΑ ΓΚΟΜΕΖ ΝΤΕ ΛΑ ΤΟΡΡΕ*, Απόφαση της 19 Δεκεμβρίου 1997, *Συλλογή Αποφάσεων* 1997 – VIII, σελ. 2956, §§ 35-39). Σε κάθε περίπτωση, σε ό,τι αφορά την παρούσα υπόθεση, διαπιστώνει ότι το Ελληνικό Κράτος, ασκώντας αίτηση αναίρεσης ξεκίνησε τη διαδικασία ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας, η οποία, στη συνέχεια, ακυρώθηκε, δυνάμει του νόμου Νο 2944/2001. Επομένως, κι αν υποθέσουμε ότι υπήρχε πρόβλημα πρόσβασης στο Συμβούλιο Επικρατείας, αυτό θα ήταν σε βάρος του ίδιου του Κράτους και όχι της προσφεύγουσας. Στην πραγματικότητα, η τελευταία επωφελήθηκε της ακύρωσης της διαδικασίας και της επικύρωσης της απόφασης επί της έφεσης, που δικαίωσε την αίτησή της. Η προσφεύγουσα δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί θύμα παραβίασης του δικαιώματός της πρόσβασης σε δικαστήριο.

21.- Κατά συνέπεια, το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί, σε εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

### **III.- ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ Νο 1.**

22.- Η προσφεύγουσα παραπονιέται, επίσης, ότι η ακύρωση της διαδικασίας από το Συμβούλιο Επικρατείας έθιξε το δικαίωμά της σεβασμού της περιουσίας του, όπως εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου Νο 1.

### **ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ**

23.- Το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι η ακύρωση της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου Επικρατείας δεν επηρέασε την ισχύ της απόφασης του Διοικητικού Εφετείου, που χορήγησε αποζημίωση στην προσφεύγουσα. Στην πραγματικότητα, επειδή το Κράτος δεν μπόρεσε να ακυρώσει την επίδικη απόφαση ενώπιον του Συμβουλίου

Επικρατείας, η προσφεύγουσα είναι κάτοχος οριστικής αξίωσης εναντίον του. Η τελευταία δεν δικαιούται να ισχυρισθεί, ότι επήλθε προσβολή του δικαιώματός σεβασμού της περιουσίας της.

24.- Κατά συνέπεια, το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί, σε εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

#### **IV.- ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

25.- Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης

*«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση».*

##### **A.- ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ**

26.- Η προσφεύγουσα διεκδικεί € 5.000 για την ηθική βλάβη, που υπέστη

27.- Η Κυβέρνηση δηλώνει, ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό και αδικαιολόγητο. Εκτιμά ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε από μόνη της επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

28.- Το Δικαστήριο εκτιμά, ότι η προσφεύγουσα υπέστη βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφασίζοντας με δίκαιη κρίση, με βάση το άρθρο 41 της Σύμβασης, του χορηγεί € 1.000, πλέον των φόρων επί του ποσού αυτού.

##### **B.- ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ**

29.- Η προσφεύγουσα ζητά, επίσης, € 5.024,80 για τα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει αποδεικτικό έγγραφο ή σημείωμα αμοιβών. Βεβαιώνει, ότι, δυνάμει προφορικής συμφωνίας, που συνάφθηκε με το Δικηγορικό Γραφείο, που την εκπροσωπεί ενώπιον του Δικαστηρίου, θα πρέπει να καταβάλλει € 3.000 στο τέλος της διαδικασίας.

30.- Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι οι αξιώσεις της προσφεύγουσας είναι υπερβολικές και αδικαιολόγητες. Εκτιμά, ότι το ποσό, που πρέπει να χορηγηθεί για το λόγο αυτό, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα € 1.000.

31.- Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση των εξόδων και των δικαστικών δαπανών με βάση το άρθρο 41 προϋποθέτει, ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επιπλέον, εύλογα ως προς το ύψος των επιτοκίων τους (*ΙΑΤΡΙΔΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ* (δίκαιη ικανοποίηση) (GC), No 3110/96, § 54, CEDH 2000 – XI).

32.- Επειδή πρόκειται για έξοδα και δαπάνες, που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ήδη, ότι η διάρκεια της διαδικασίας μπορούσε να προκαλέσει αύξηση των εξόδων και δικαστικών δαπανών του προσφεύγοντα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι πρέπει, λοιπόν, να ληφθούν υπόψη (βλ. μεταξύ άλλων *ΚΑΠΟΥΑΝΟ κατά Ιταλίας*, απόφαση της 25 Ιουνίου 1987, σειρά Α, No 119-A, σελ. 15 § 37). Εντούτοις, στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο σημειώνει, ότι η προσφεύγουσα δεν προσκομίζει αποδεικτικό έγγραφο σε ό,τι αφορά τα έξοδα, που πραγματοποιήθηκαν ενώπιον των δικαστηρίων, που επιλήφθηκαν του θέματος. Συντρέχει, λοιπόν, περίπτωση να απορριφθεί το μέρος αυτό των αξιώσεων. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα για τις ανάγκες εκπροσώπησής της, το Δικαστήριο παρατηρεί, ότι οι αξιώσεις της τελευταίας δεν είναι ούτε λεπτομερείς, ούτε συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Πρέπει, λοιπόν, να απορριφθεί το αίτημά της στο θέμα αυτό, επίσης.

#### **Γ.- ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ**

33.- Το Δικαστήριο κρίνει κατάλληλο να βασίσει τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας στο οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ**  
**ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ**

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή δεκτή σχετικά με το παράπονο, που εκφράσθηκε για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτο για το επιπλέον.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπάρχει παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης

3. *Αποφαίνεται* ότι

➤ το εναγόμενο Κράτος πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα μέσα σε διάστημα τριών μηνών από τότε που η απόφαση θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, € 1.000 για ηθική βλάβη, πλέον των φόρων επί του ανωτέρου ποσού.

➤ από τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξηθεί με απλό επιτόκιο ίσο με το οριακό επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που εφαρμόζεται κατά την περίοδο αυτή, αυξημένο κατά τρεις μονάδες ποσοστού.

4. *Απορρίπτει* την αίτηση δίκαιης ικανοποίησης για το επιπλέον.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, μετά κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 09 Ιουνίου 2005 σε εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Υπογραφές

Σορεν ΝΙΕΛΣΕΝ      Φρανσουάζ ΤΟΥΛΚΕΝΣ

Γραμματέας      Πρόεδρος

Επικύρωση του φωτοαντιγράφου στο Στρασβούργο στις 09.06.2005 από το Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ, Γραμματέα

Υπογραφή Σ. ΝΙΕΛΣΕΝ